

Integrert, men likevel forskjellig

BOKOVERSIKT

Etter nærmere 30 år med integreringspolitikk overfor funksjonshemmede, er det viktig å gjøre opp status. I denne boken presenteres de viktigste funnene av en kvalitativ studie blant unge voksne med fysisk funksjonshemning. Av de 34 personene mellom 20 og 30 år var flertallet i attføring eller under utdanning. De åpne intervjuene dekket oppveksten, livet nå og tanker om fremtiden. I boken fremstilles resultatene tematisk i følgende kapitler: Oppvekst med foreldre, Skoletid, Venner og fritidsbruk, Syk, frisk og selvbilde, Møtet med hjelpeapparatet, Funksjonshemning som stigma, Mestring og motstand og Fremtiden.

Forfatteren, Lars Grue, er dr.philos. og forsker ved Norsk Institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA). Han har også tidligere gjort undersøkelser om funksjonshemmede barn og unge basert på kvantitative metoder. Målsettingen med dette prosjektet var å forsøke å komme bak noen av de kvantitative kategoriene i et bidrag til konstruksjonen av en sosial virkelighet for funksjonshemmede.

Et hovedfunn er at unge funksjonshemmede fortsatt opplever at de først og fremst blir sosialt kategorisert som funksjonshemmet. Andre kjennetegn blir underordnede. De blir minnet om sin forskjellighet gjennom andres blikk og gjennom de hindre de møter i hverdagslivet. Integreringspolitikken bidrar på en paradoksal måte til å befeste annerledesheten, ved at individuelle hjelpetiltak krever at behovet legitimeres og tydeliggjøres. Hjelpeapparatet oppleves ofte som byråkratisk og stivt, med mye usikkerhet og frustrasjon som følge. I tillegg kommer at mottakerrollen lett oppleves som ydmykende og at hjelpeapparatet ikke sjelden oppleves som en motstander.

Personer med funksjonshemning ønsker gjerne å skjule sin funksjonshemning, fordi de har erfart å bli avvist. De kan leve i frykt for å bli "avslørt". Også andre funksjonshemmede kan ønske å bli oppfattet så normalt som mulig, eller i det minste så lite affisert av funksjonshemningen som mulig. Andre igjen "gir opp" og velger seg et sosialt fellesskap med andre funksjonshemmede. Endelig er det de som gjør motstand og som velger en mestringsstrategi som heller synliggjør funksjonshemningen.

For unge funksjonshemmede er det viktige mål å få seg en utdanning, jobb og familie. Å bidra produktivt, være til nytte og å være økonomisk selvstendig er viktige ønsker, på samme måte som for ikke-funksjonshemmede.

Grue mener at vi i dag har kommet et stykke på vei mot målet om full deltaking og likestilling for funksjonshemmede, men at vi fortsatt må arbeide for å legge forholdene bedre til rette for at også funksjonshemmede får tilgang til de sosiale arenaer. I stedet

for flere spesialordninger bør politikken innrettes på økt tilgjengelighet for flest mulig innenfor etablerte strukturer.

Boken vil være av allmenn interesse og særlig for dem som arbeider med funksjonshemmede. Selv om den til tider blir preget av forholdsvis tung sosial teori, er funnene greit fremstilt og diskutert. Den er et viktig bidrag til den videre utvikling av politikk for funksjonshemmede.

John Gunnar Mæland

Seksjon for sosialmedisin

Institutt for samfunnsmedisinske fag

Universitetet i Bergen

Publisert: 20. april 2002. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2026. Lastet ned fra tidsskriftet.no 4. september 2026.